

Bilag 3.

Til Regjering og Rigsdag.

Undertegnede tillader sig herved at andrage Regjering og Rigsdag om, at der maatte gjøres Noget for at sikkre Leie- og Fæstehusmænd en mere betrygget Tilværelse. Medunderskrevne Leie- og Fæstemænd føle det for os at være en Livsag, medens alle vi øvrige Underkriverere finde det at være en Sag af Betydning for Samfundet i det Hele.

Det er desværre en Kendsgjærning, at der fra mange Fordeieres Side er en Bestræbelse for, naar Leie- eller Fæstetiden er udløben, at inddrage Leie- eller Fæstejorden under Gaardens Drift og afbryde de Boliger, der ere byggede paa nævnte Jord, selv om de have staaet der igjennem mange Mennefsaldr.

Vi vide ikke rettere, end at den danske Lovgivning hjemler den Grundtanke, at der ikke paa Landet maa afbrydes eller nedlægges nogen Bopæl, og denne Tanke finde vi at være meget betydningsfuld, thi har man tidligere fundet det nødvendigt ad Lovgivningens Vej at hindre Indstræntning af Bopælenes Antal, saa er det end mere nødvendigt nu, da Folketallet stadig er stigende. Særlig anse vi det for nødvendigt at opretholde eller erstatte de Bopæle, som have afgivet et Hjem for den fattige eller uformuende Arbeider, idet vi se en Fare og en Ulykke for Samfundet i at skabe en talrig, hjemløs og besiddelsesløs Arbeiderstand.

Leie- eller Fæstehusmanden veed nu, at naar Leie- eller Fæstetiden er udløben, saa ikke blot mister han sit Hjem men ogsaa Frugten af sin Flid og sit Arbeide. Han vil da ofte kun have den Udvei at ty til Fattigvæsenet, men vi mene, at den stræbsomme Arbeider har et billigt Krav til Samfundet paa at sikkres et bedre Hjem end det, som Fattiggaaarden byder, og vi finde det i høi Grad ønskeligt, om Regjering og Rigsdag maatte betragte det som en alvorlig og betydningsfuld Opgave, at sikkre Leie- og Fæstehusmandens Stilling ved gjennem Lov, dels at sikkre ham Frugten af de Forbedringer, han har udført paa Leie- og Fæstejorden, dels at sikkre ham — mod rimeligt Vederlag — i tryk Besiddelse af det Hjem, som han og mange Arbeiderflægter før ham have beboet.

Duifelig finde vi det, om der ad Lovgivningens Vej maatte opnaas en Løsning i Lighed med, hvad der for lang Tid siden er stet for Fæstebønders Vedkommende, saaledes at Leie- og Fæsteforholdet maatte for Husmandens Vedkommende afløses af Arvesæfte eller Selveieendom.

Vi mene, at der for Bornholms Vedkommende er saa meget større Anledning til for de Lovgivende Myndigheder at tage sig af denne Sag, som Staten har afgivet Exemplet ved at lade alle de Eiendomme, der tidligere vare „Kongens“ eller Statens Fæste, gaa over til at blive Arvesæfte. Vi mene tillige, at der fra Udskiftningen kan hentes bestemte Beviser for, at man er gaaet ud fra den Forudsætning, at ikke nogen af de gamle Husmandsboliger maatte nedlægges, uden at der blev opbygget en ny i Stedet.

Vi bede indstændig Regjering og Rigsdag at undersøge og løse dette Spørgsmaal, og vi tillade os at fremhæve, at det er særdeles paatrængende, da det gjælder om snarest at sætte en Stopper for den Medslagtning af gamle hævdvundne Bopæle, der nu er i Gang.

Bornholm, i December 1889.